

Eläinten lääkitsemisen valvonta 2014

Dnro 2481/0411/2015

Eviran raportti
Hyväksymispäivä 27.5.2015

Eläinten terveys ja hyvinvointi -yksikkö

Hyväksyjä Terhi Laaksonen

Esittelijä Liisa Kaartinen, Henriette Helin-Soilevaara

Lisätietoja Liisa Kaartinen, Henriette Helin-Soilevaara

Sisällysluettelo

1 ARVIO VALVONNAN VAIKUTTAVUUDEN TOTEUTUMISESTA	4
2 VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN	5
3 TOIMINNAN JA TUOTTEIDEN SÄÄNNÖSTENMUKAISUUS	5
3.1 Todetut puutteet ja niiden yleisyys	6
3.2 Puutteiden analyysi	6
4 AUDITOINNIT JA MUU SAATU PALAUTE	7
5 ENNALTAEHKÄISEVÄT JA KORJAAVAT TOIMENPITEET	7
5.1 Toimijoiden säädösten tuntemuksen varmistaminen	7
5.2 Toimijoille annetut seuraamukset ja puutteiden korjaamistoimenpiteiden varmistaminen	7
5.3 Valvontajärjestelmään liittyvät korjaavat toimenpiteet	8
6 TOIMINNAN RESURSSIT	8
7 MUUTOKSET SEURAAVIEN VUOSIEN TOIMINTAAN	8

1 ARVIO VALVONNAN VAIKUTTAVUUDEN TOTEUTUMISESTA

Eläinten lääkitsemisen valvonta koostuu tuotantotilojen lääkekirjanpidon tarkastuksista ja eläinlääkäreiden tarkastuksista. Tuotantotiloilla tarkastetaan tilan tuotantoeläimille käytetyistä lääkkeistä pidetyn kirjanpidon lisäksi eläinten merkitseminen lääkityksen ja lääkkeen varoajan aikana sekä selvitetään tilalla olevat lääkkeet ja niiden säilytys. Eläinlääkäreiden tarkastuksilla selvitetään laajasti lääkkeisiin liittyviä asioita. Tarkastettavia asioita ovat muun muassa lääkkeiden hankkiminen sekä niiden luovutus ja määrääminen eläinten omistajille tai haltijoille. Lisäksi tarkastetaan eläinlääkäriin pitämä lääkekirjanpito sekä potilaskortisto.

Valvonnan tavoitteena on varmistaa lääkkeiden lainsäädännön mukainen, hallittu käyttö. Lääkkeiden käyttö eläimille ei saa aiheuttaa vaaraa ihmisille, eläimille tai ympäristölle. Mikrobilääkkeiden käytön seurauksena bakteerien mikrobilääkeresistenssi voi lisääntyä, jolloin tavallisesti käytetyt mikrobilääkkeet eivät enää tehoakaan bakteerien aiheuttamiin sairauksiin. Tämän seurauksena voidaan joutua ottamaan käyttöön laajakirjoisempia mikrobilääkkeitä. Lisäksi seurauksena on kustannusten lisääntyminen eläinten pitkittyneen ja usein kalliimman hoidon vuoksi tai jopa kasvava kuolleisuus, kun tehokasta hoitoa ei enää ole saatavilla. Resistentit bakteerit tai bakteerien resistenssitekijät voivat myös siirtyä ihmisten ja eläinten välillä. Tuotantoeläinten osalta on muistettava myös, että niille saa käyttää ainoastaan sellaisia lääkkeitä, joiden jäämille on asetettu turvallinen jäämien enimmäismäärä. Lisäksi tuotantoeläimille hyväksytyjen lääkkeiden varoaikoja on noudatettava, jotta elintarvikkeissa ei esiintyisi lääkejäämiä.

Aluehallintovirastot saivat valita perusvalvonnan osalta tuotantotilojen lääkekirjanpidon tarkastusten eläinlajipainotukset itse. Kotieläintuotannon rakenne vaihtelee huomattavasti maan eri osien välillä, ja aluehallintovirastoille annettiin mahdollisuus ottaa tämä huomioon valvonnassaan. Käytännössä nämä tarkastukset keskittyivät edellisvuosien tapaan nautatiloille alueen tuotantorakenteesta riippumatta ja muilta eläinlajeilta valottiin vain yksittäisiä tuotantotiloja. Lisäksi maataloustukia saaville tiloille ns. täydentävien ehtojen otantatarkastuksissa tehtiin 198 lääkekirjanpidon tarkastusta eri eläinlajien tuotantotiloilla.

Perusvalvonnassa tarkastettujen nautatilojen osuus kaikista nautatiloista oli noin yksi prosentti. Tämä jäi huomattavasti 3-4 % osuudesta, jota Evira on pitänyt toivottavana. Muiden eläinlajien kohdalla tarkastettiin vain yksittäisiä tiloja, mikä on erittäin huolestuttavaa erityisesti sikatilojen kohdalla. Vain Pohjois-Suomen ja Lapin aluehallintovirastot tekivät otantatarkastuksia. Kaikki lukuun ottamatta Lapin aluehallintovirastoa tekivät epäilyyn perustuvia tarkastuksia silloin, kun meijerin mikrobilääkejäämaseurannassa tai teurastamon vierasainevalvonnan tutkimuksissa todettiin lääkejäämiä. Edellisinä vuosina raportoitu huomattava alueellinen ja tuotantosuuntien välinen epätasapaino tuotantotilojen lääkitsemisen ja lääkekirjanpidon valvonnassa jatkui siis tänäkin vuonna. Tarkastusmäärät ovat kuitenkin valtakunnallisesti edelleen liian pieniä, että niillä voitaisiin merkittävästi nostaa elintarviketurvallisuuden tasoa tai toimijoiden tietoisuutta lainsäädännön vaatimuksista.

Eläinlääkäreiden valvonnan kattavuus säilyi lähes entisellä tasolla. Valvonta ei kuitenkaan jakautunut tasaisesti koko maan alueelle, sillä puolet (8 kpl) tarkastuksista kohdistui Etelä-Suomen aluehallintoviraston alueella työskenteleviin eläinlääkäreihin. Aluehallintovirastot tekivät tarkastuksia ainoastaan epäilyyn perustuen eli otantaan perustuvaa valvontaa ei käytännössä ollut vuonna 2014. Kolmen eläinlääkäriin osalta asia siirrettiin Eviran käsiteltäväksi eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain (29/2000) nojalla. Suuri siirrettyjen tapauksien osuus (17 %) kertoo myös jo vuosia jatkuneesta vähäisestä valvonnasta ja ohjauksesta. Valvontaviranomaisten resurssit eivät ole riittäneet ennaltaehkäisevään ohjaus- ja neuvontatyöhön ja vähät tarkastuksiin varatut resurssit on jouduttu kohdentamaan ainoastaan vakaviin tapauksiin.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea seuraa eläimille tarkoitettujen mikrobilääkkeiden myyntiä lääketukkaupoista vuosittain. Keväällä 2015 saatavilla ovat vuoden 2013 tiedot. Mikrobilääkkeiden kulutus on noussut tasaisesti 2000-luvun jälkipuoliskolla. Viime vuosina kulutus on py-

synyt kuitenkin suhteellisen tasaisena. Vuonna 2013 mikrobilääkkeiden kokonaisynti lisääntyi hieman edellisvuoteen verrattuna (2 %). Toisaalta kriittisen tärkeiden mikrobilääkkeiden eli kolmannen polven kefalosporiinien, fluorokinolonien ja makrolidien myyntimäärät ovat joko laskeneet tai pysyneet lähes ennallaan. Merkittävin prosentuaalinen lasku koski kolmannen polven kefalosporiinien myyntiä, joka lähes puolittui verrattuna vuoteen 2012.

2 VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN

Edellisen vuoden tapaan *tuotantotilojen eläinten lääkitsemisen valvontaa* ei toteutettu EHO-hankkeena, joten aluehallintovirastot eivät asettaneet yksityiskohtaisia tavoitteita tuotantotilojen tarkastusmäärille. Otantatarkastuksia teki vain 2 aluehallintovirastoa (3 vuonna 2013), mutta kokonaisuus pysyi lähes ennallaan. Epäilyyn perustuvia tarkastuksia tekivät yhtä aluehallintovirastoa lukuun ottamatta kaikki ja näiden määrä kasvoi 31 tarkastukseen (23 vuonna 2013). Valvontasuunnitelmissaan aluehallintovirastot olivat asettaneet tavoitteekseen reagoinnin havaittuihin lääkejäämiin ja väärinkäytöksiin. Lisääntynyt tarkastuksien määrä kertonee siitä, että tavoite on toteutunut.

Taulukko 2.1 Tuotantotilojen lääkekirjanpidontarkastukset perusvalvonnassa.*

	Tarkastustyyppi			Valvottuja kohteita yhteensä
	Otanta-tarkastuksia, kpl	Epäilyyn perustuvat tarkastukset, kpl**	Tarkastuksia yhteensä	
ESAVI	-	4	4	4
LSAVI	-	3	3	4
LLSAVI	-	1	1	1
ISAVI	-	12	12	12
PSAVI	47	11	58	56
LAVI	13	0	13	13
Yht	60	31	91	88

* Ei sisällä täydentävien ehtojen tarkastuksia

** Maidon mikrobilääkejäämiin tai teurastamon vierasainevalvontaan perustuvia tai Eviran pyynnöstä tehtyjä tarkastuksia

Eläinlääkäreiden lääkkeiden käytön, luovuttamisen ja määräämisen valvonnan osalta Evira ei tehnyt riskiperusteista otantaa vuonna 2014. Aluehallintovirastojen valvontasuunnitelmat eivät ole yhdenmukaisia keskenään. Kaikissa ei ole ilmoitettu varattuja resursseja tai suunniteltuja tarkastusmääriä. Taulukkoon 2.2 on koottu ainoastaan tehtyjen tarkastusten lukumäärä vuonna 2014. Osa tarkastuksista tehtiin kirjallisina selvityspyynnöinä. Lisäksi joissain aluehallintovirastoissa oli lisäksi tehty kirjallisia selvityksiä esimerkiksi pyytämällä tietoja eläinlääkärin määräämistä lääkkeistä apteekeista, mutta nämä eivät johtaneet muihin valvontatoimiin.

Taulukko 2.2. Eläinlääkäreiden tarkastukset vuonna 2014.

	ESAVI	LSAVI	LLSAVI	ISAVI	PSAVI	LAVI	yht.
Tehdyt tarkastukset	8	1	2	2	3	0	16

Tarkastusten määrä vastasi edeltävien vuosien tarkastusmääriä (20 kpl 2013; 14 kpl 2012; 19 kpl 2011; 12 kpl 2010). Myös vuonna 2014 tarkastukset olivat jakautuneet epätasaisesti eri aluehallintovirastojen välillä.

Laillistettuja eläinlääkäreitä on Suomessa noin 2470. Osa ei toimi pääasiallisesti Suomessa tai tee lainkaan käytännön eläinlääkintätyötä. Eviran tilastojen mukaan kunnaneläinlääkäreinä toimii 435, yksityisen palveluksessa 228 ja yksityisenä ammatinharjoittajana 316 eläinlääkärinä. Lisäksi 790 eläinlääkärinä ei ole ilmoittanut toimitietojaan Eviraan. Käytettävissä olevien tietojen perusteella praktisoivien eläinlääkäreiden lukumäärä sijoittuu 800 ja 1770 välille. Eläinlääkäreiden tarkastuksia tehtiin kaikkiaan 16 eli 1 – 2 % praktisoivista eläinlääkäreistä tarkastettiin.

3 TOIMINNAN JA TUOTTEIDEN SÄÄNNÖSTEMUKAISUUS

3.1 Todetut puutteet ja niiden yleisyys

Tuotantotilojen lääkekirjanpidot ja eläinten merkitseminen ovat tiloilla pääosin kunnossa. Kaikista tarkastetuista tiloista viidesosalla (38 % vuonna 2013) havaittiin pääasiassa yksittäisiä puutteita lääkekirjanpidossa, lääkkeiden säilytyksessä tai käytössä. Lääkekirjanpidon yleisimmät puutteet koskivat omistajan itse aloittamien lääkehoitojen kirjaamista. Samoin kuin edellisinä vuosina, Lapin aluehallintoviraston alueella yhdessäkin tuotantotilojen lääkitsemisen ja lääkekirjanpidon tarkastuksessa ei löytynyt huomautettavaa. Täydentävien ehtojen puitteissa tehdyillä tarkastuksilla lääkityskirjanpidon laiminlyöntejä havaittiin yhteensä kuudella (neljällä vuonna 2013) tilalla. Täydentävien ehtojen valvonnassa havainnot olivat samanlaisia vähäisinä pidettäviä puutteita kuin varsinaisissa lääkevalvonnan tarkastuksissa paitsi yhdellä sikatilalla, jolta lääkekirjanpidon todettiin puuttuvan kokonaan.

Eläinlääkäreiden vähäisen tarkastusmäärän sekä tarkastusten epätasaisen jakautumisen vuoksi ei aluekohtaista vertailua ole mahdollista tehdä. Lisäksi samat puutteet toistuvat eri aluehallintovirastojen alueilla. Samalla tarkastuksella saatettiin todeta useita puutteita. Neljässä tarkastuksessa ei todettu lainkaan puutteita. Näistä kolme oli uusintatarkastuksia, jotka aluehallintovirasto teki varmistukseksi, että edellisessä tarkastuksessa todetut puutteet.

Vuonna 2014 kahdessa tapauksessa todettiin eläinlääkärin käyttäneen kiellettyä ainetta sisältävää lääkevalmistetta tuotantoeläimelle. Kummassakin tapauksessa kyse oli kloramfenikolia sisältävän silmälääkkeen käytöstä naudalle.

Taulukko 3.1. Eläinlääkäreiden tarkastuksissa havaittujen epäkohtien määrä ja tyyppi.

	kpl	%
Lainsäädännön vastainen lääkkeenluovutus	4	25
Puutteet lääkkeiden varalle luovutuksen ehtojen noudattamisessa	3	17
Kielletyn aineen käyttö tuotantoeläimelle	2	12,5
Puutteet huumausainekirjanpidossa tai huumausaineiden säilyttämisessä	3	17
Vanhentuneita lääkkeitä varastossa	2	12,5
Tietojen antaminen eläimen lääkityksestä puutteellinen	1	6
Lääkkeitä koskeva kirjanpito puutteellinen	3	17
Ei lainkaan puutteita	4	25

3.2 Puutteiden analyysi

Edellisten vuosien tapaan *tuotantotilojen* laiminlyönnit koskivat yleisimmin lääkekirjanpitoa. Puutteita oli joidenkin lääkeryhmien kirjaamisessa, kirjanpidon säilytyksessä ja kaikkien lainsäädännössä vaadittujen tietojen sisällyttämisessä kirjanpitoon. Lääkejäämien vuoksi tehdyissä tarkastuksissa havaittiin puutteita myös lääkittyjen eläinten merkitsemisessä erityisesti robottilypsissä. Yksittäisis-

sä tapauksissa lääkkeitä oli säilytetty väärin. Laiminlyöntien korjaamiseksi annettiin neuvontaa ja useimmiten epäkohdat olivat tyypiltään sellaisia, että niiden korjaamiseksi voitiin ryhtyä toimenpiteisiin välittömästi.

Eläinlääkäreiden tarkastuksilla käydään läpi kattavasti lääkkeiden käyttöön, luovutukseen sekä määräämiseen liittyvän lainsäädännön noudattaminen sekä potilasasiakirjat. Puutteita todetaan usein ja ne ovat keskenään hyvin erilaisia. Tiedot puutteet kuitenkin toistuvat vuosi toisensa jälkeen. Suurin osa puutteista ja lainsäädännön vastaisesta toiminnasta liittyi lääkkeiden luovutukseen ja lääkkeiden varalle luovutuksen ehtojen täyttymiseen. Huumausaineiden säilytyksessä sekä huumausainekirjanpidossa todetaan puutteita vuosittain, vaikka lainsäädäntö on pysynyt tältä osin muuttumattomana jo pitkään. Kielletyn aineen, kloramfenikolin, käyttö silmälääkkeenä tuotantoeläimille on uusi ilmiö. Tämä syynä ovat toisaalta puutteet lainsäädännön tuntemuksessa ja toisaalta tuotantoeläimille soveltuvien silmälääkkeiden huono valikoima Suomessa.

4 AUDITOINNIT JA MUU SAATU PALAUTE

Auditointeja ei ole tehty.

5 ENNALTAEHKÄISEVÄT JA KORJAAVAT TOIMENPITEET

5.1 Toimijoiden säädösten tuntemuksen varmistaminen

Uudistuneista tuotantoeläinten kirjanpitovaatimuksista tiedotettiin tuottajia loppuvuodesta käytettävissä olevia kanavia pitkin. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen kanssa tehtiin yhteistyötä varalle luovuttamiseen liittyvien säännösten muutoksista tiedottamisesta Sikava- ja Naseva-tiloille.

Eläinlääkäreiden lainsäädännön tuntemusta pyritään varmistamaan koulutuksella ja tiedotuksella. Marras-joulukuussa Evira koulutti eläinlääkäreitä uudistuvasta lääkitsemislainsäädännöstä sekä huumausaineisiin liittyvästä lainsäädännöstä. Evira luennoi eläinlääketieteellisen tiedekunnan viidennen ja kuudennen vuosikurssin opiskelijoille eläinten lääkitsemistä koskevasta lainsäädännöstä. Evira myös järjesti eläinlääkäreille tarkoitettuja koulutuspäiviä, Ajankohtaista eläinten terveydestä ja lääkitsemisestä, jossa käsitellään ajankohtaisia eläinten lääkitsemiseen liittyviä asioita sekä lainsäädäntöä. Lainsäädännöstä sekä sen muutoksista tiedotetaan myös Eviran sähköisessä Saporotiedotteessa.

Aluehallintovirastot pitävät alueensa virkaeläinlääkäreiden kanssa työkokouksia, joissa on myös käsitelty lääkitsemistä koskevaa lainsäädäntöä. Kuitenkin aina osa eläinlääkäreistä jää tiedotuksen ja koulutuksen ulkopuolelle.

Evira on myös yhdessä Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimean kanssa selvittänyt mahdollisuuksia lisätä tuotantoeläimille soveltuvien silmälääkkeiden saatavuutta. Lisäksi eläinlääkäreitä on muistutettu lainsäädännön kieltämisestä lääkkeitä sekä niiden käytön seuraamuksista.

5.2 Toimijoille annetut seuraamukset ja puutteiden korjaamistoimenpiteiden varmistaminen

Tuotantotilojen tarkastuksissa annettiin toimijoille ohjausta ja neuvontaa. Muita toimenpiteitä olivat lääkekirjanpidon täydentäminen, jolloin edellytettiin sen esittämistä määräajan kuluessa. Lisäksi tarkastuksia laajennettiin täydentävien ehtojen tarkastuksiksi.

Läänineläinlääkärit antoivat eläinlääkäreille ohjausta tarkastuksilla todettujen puutteiden korjaamiseksi. Puuttuvat terveydenhuoltosopimukset ja –suunnitelmat sekä raportit varalle luovutetuista lääkkeitä pyydettiin toimittamaan aluehallintovirastoihin. Samoin korjatut asiakirjat pyydettiin toimittamaan aluehallintovirastoon, jotta läänineläinlääkärit varmistuisivat korjaavista toimenpiteistä. Osassa tapauksista läänineläinlääkäri teki uusintatarkastuksen varmistuakseen korjaavien toimen-

piteiden toteuttamisesta. Kolmea eläinlääkärinä koskevat valvonta-asiat siirrettiin Eviralle käsiteltäväksi eläinlääkäriammattin harjoittamisesta (29/2000) annetun lain nojalla. Kahdessa kloramfenikolin käyttöön liittyvässä tapauksessa lääkettä saanut eläin lopetettiin ja hävitettiin valtioneuvoston antaman asetuksen eräiden lääkeaineiden käytön kieltämisestä tai rajoittamisesta eläimille (VNa 847/2008) 10 § mukaisesti.

Eläinlääkäreiden valvonnan osalta korjaamistoimenpiteiden varmistaminen tarkastuksen jälkeen on parantunut merkittävästi. Käytännössä kaikissa tapauksissa aluehallintovirasto varmisti, että puutteet on korjattu. Lisäksi osa aluehallintovirastoista lähetti myös erillisen ohjauskirjeen tarkastetulle eläinlääkärille vielä korjaamistoimenpiteiden varmistamisen jälkeen.

5.3 Valvontajärjestelmään liittyvät korjaavat toimenpiteet

Uusia toimenpiteitä ei eläinlääkäreiden eikä tuotantotilojen valvonnan osalta otettu käyttöön.

Taulukko 5.3 Viranomaisille ja toimijoille annettu ohjeistus.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ohjeet toimijoille						
- päivitetty, kpl	2				1	
- uudet, kpl		1				
Ohjeet viranomaisille						
- päivitetty, kpl	2	2	2	2	2	2
- uudet, kpl						

6 TOIMINNAN RESURSSIT

Aluehallintovirastot eivät allokoineet eläinten lääkitsemisen valvontaan resursseja sillä tarkkuudella, että niitä voisi luotettavasti verrata edellisiin vuosiin. Ainoa vertailukohde on toteutuneiden tarkastusten määrä, joka on edelleen pieni ja epätasaisesti jakautunut.

Aluehallintovirastojen resurssit eivät ole riittäviä, ja tässä tilanteessa eläinten lääkitsemisen valvonta priorisoidaan valvonnan vaikuttavuuden ja yhdenmukaisuuden kannalta katsottuna lähes kaikissa aluehallintovirastoissa liian alas. Tilanne on erittäin huolestuttava. Uuden lainsäädännön tultua voimaan lääkitsemisen valvonnan resursointi ja toisaalta toimijoiden piittaamattomuus säännöksistä voivat vaarantaa sekä elintarviketurvallisuuksia että eläinten terveyttä ja hyvinvointia.

Eviran valvonnan ja ohjauksen resurssivaje viivästyttää valvontaviranomaisten ohjeistamista sekä monivuotisen valvontaohjelman laadintaa. Tämä hidastaa erityisesti yhtenäisten valvontamenettelyjen luomista terveydenhuollossa lääkkeiden varalle luovuttamisen ehtojen täyttymisen valvonnassa.

7 MUUTOKSET SEURAAVIEN VUOSIEN TOIMINTAAN

Eläinten lääkinnän valvonnassa tavoitteena on varmistaa toisaalta lainsäädännön noudattaminen ja toisaalta hallittu lääkkeiden käyttö. Eläinten lääkitsemistä koskeva uudistettu lainsäädäntö astui voimaan 1.12.2014. Uusi lainsäädäntö edellyttää aikaisempaa vaikuttavampaa ja kattavampaa valvontaa samoin periaattein kuin EU:n valvonta-asetuksen mukaisessa muussa valvonnassa.

Lääkkeiden käytön, luovutuksen ja määräämisen monivuotisen valtakunnallisen valvontaohjelman laatiminen on Eviran tehtävänä. Valvontaohjelma kattaa myös eläinten lääkinnässä käytettävien muiden aineiden sekä eläinlääkinnässä käytettävien laitteiden ja tarvikkeiden käytön ja luovutuksen valvonnan. Tavoitteena tulee jatkossakin olla eläinlääkkeiden hallittu, paitsi eläinlääkinnällisistä syistä, myös väestöterveyden ja elintarviketurvallisuuden näkökulmasta. Lisäksi moniresistenttien mikrobien esiintyvyyden tulee säilyä nykyisellään tai jopa vähentyä. Eläinlääkkeiden käytön seuranta on pystyttävä tehostamaan tuotantotiloilla, mikä edellyttää nykyisten seuranta- ja valvontajärjestelmien kehittämistä.

Nykyisenkaltainen otantaan tai epäilyihin perustuva yksittäisten tuotantotilojen ja eläinlääkäreiden tarkastaminen ei enää riitä, vaan valvonnan on oltava ennakoivaa, nykyistä selkeästi kattavampaa ja perustua monivuotiseen valvontaohjelmaan. Tuotantotilojen tarkastusten yhdistäminen muihin valvontakäynteihin tiloilla on osoittautunut toimivaksi ratkaisuksi ainakin Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella. Eri valvontojen yhdistämisestä samalle tarkastuskäynnille olisi syytä harkita toteutettavaksi laajemminkin edellyttäen, että tarkastuksien laajuus ei kasva liian suureksi. Yhdistäminen mahdollistaisi resurssien tehokkaamman käytön. Lisäksi todettaessa tuotantotilalla lainsäädännön vastaista toimintaa yhdellä sektorilla, on todennäköistä, että sitä esiintyy myös muilla sektoreilla.

Eläinlääkärien valvonnassa on otettava huomioon, että uudessa lainsäädännössä säädetään ensimmäistä kertaa mikrobilääkkeiden käyttöperiaatteista. Tavoitteena on edistää mikrobilääkkeiden hallittua käyttöä. Toisaalta eläinlääkärillä on aikaisempaa laajempi oikeus luovuttaa lääkkeitä tulevan tarpeen varalle terveydenhuoltoon kuuluville tiloille. Tämä lisää eläinlääkäriin vastuuta tilan toiminnan ohjauksesta, koska karjanomistajien itsensä suorittama eläinten lääkitseminen lisääntyy. Ellei tämä tilan toiminnan ohjaaminen toteudu, omistajien aloittamat hoidot voivat lisätä mikrobilääkkeiden käyttöä tuotantoeläinten lääkinnässä. Tästä syystä on tärkeää, että ainakin alkuvaiheessa painotetaan lääkkeitä varalle luovutuksen ehtojen noudattamisen valvontaa.

Eläinlääkäreiden lääkekäytön valvonnassa on otettava huomioon muuttuvaa toimintaympäristöä myös eläinlääkinnän ulkopuolella. Ihmislääkkeiden sähköisen lääkemääräyksen käyttö on laajentunut koskemaan julkisen terveydenhuollon lisäksi myös yksityisiä toimijoita. Vuoden 2017 alusta lähtien sähköinen lääkemääräys on pakollinen kaikille lääkäreille. Yksi sähköisen lääkemääräyksen yksi tavoitteista on lisätä väärinkäyttöön soveltuvien lääkkeiden valvontaa ihmisten lääkinnässä. Tämän seurauksena on mahdollista, että eläinlääkäreistä tulee uusi väärinkäyttöön soveltuvien lääkkeiden hankintakanava lääkkeitä väärinkäyttäjille. Tämä edellyttää eläinlääkäreiden tietämyksen ja huolellisuuden lisäämistä liittyen näiden lääkkeiden käyttöön, säilytykseen ja määräämiseen.

Valvontaohjelmaa toteutetaan vuoden 2016 alusta lähtien. Eviran lisäksi aluehallintovirastojen on kyettävä varaamaan valvonnan toimeenpanoa ja ohjausta, mukaan lukien ohjeistaminen ja koulutus, varten riittävästi resursseja erityisesti ensimmäisinä vuosina uuden lainsäädännön voimaantulemisen jälkeen. Taulukoihin 7.1–7.3 on koottu viranomaisia koskevat toimenpiteet tulevina vuosina.

Taulukko 7.1 Kaikkia viranomaisia koskevat toimenpiteet.

Toimenpide	Toteuttamisvuosi				
	2015	2016	2017	2018	2019
1. Uuden eläinten lääkitsemisestä annetun lain toimeenpano: Ohjeet, koulutus	x	x			
2. Eläinten lääkitsemistä koskevan valvontasuunnitelman valmistelu ja toimeenpano	x	x	x	x	

Taulukko 7.2 Eviraa koskevat toimenpiteet.

Toimenpide	Toteuttamisvuosi				
	2015	2016	2017	2018	2019
1. Uuden eläinten lääkitsemisestä annetun lain toimeenpano: Ohjeet, koulutus	x	x			
2. Eläinten lääkitsemistä koskevan valvontasuunnitelman valmistelu ja toimeenpano	x	x	x	x	x

Taulukko 7.3 Aluehallintovirastoja koskevat toimenpiteet.

Toimenpide	Toteuttamisvuosi				
	2015	2016	2017	2018	2019
1. 1. Uuden eläinten lääkitsemisestä annetun lain toimeenpano: Koulutus omalla toimialueellaan	x	x			
2. 2. Eläinten lääkitsemistä koskevan valvontasuunnitelman toimeenpano	x	x	x	x	x

Uusi lainsäädäntö edellyttää monivuotisen valvontaohjelman lisäksi valvontaa koskevan ohjeistuksen uudistamista. Eläinten lääkitsemisestä ei ole viime vuosina annettu uusia oppaita tai päivitetty vanhoja. Vuonna 2015 oppaat tuleekin uudistaa mahdollisimman pikaisesti. Samoin koulutusta on yhä annettava ja erityisesti on pohdittava, miten tavoitetaan ne toimijat, jotka ovat jääneet jo annetun koulutuksen ulkopuolelle.